

موسیقی سنتی بلوچستان، موسیقی آوازی

محمد اشرف سربازی

موسیقی سنتی بلوچستان، موسیقی آوازی
محمد اشرف سربازی
سازمان میراث فرهنگی کشور

فرهنگ ملی هر ملتی به صورت‌های متفاوتی استوار است. مادر بلوچ نیز مانند تمام مادران جهان، برای فرزند خود آرزوهایی دارد؛ اما آرزوهایی که مادر بلوچ برای فرزند خود دارد

آرزوهایی است که با فرهنگ ملی و اجتماعی زمان خود مطابقت دارد. محقق در این قسمت چند نمونه از لالایی‌ها را به زبان بلوچی آورده و ترجمه فارسی آن را عنوان کرده است.

۳. مراسم عروسی: در این بخش به توضیح مهم‌ترین ترانه‌های مربوط به شادی و شادمانی و عروسی و... پرداخته می‌شود. آوازهای ویژه عروسی عبارت است از: نازینک که از ترانه‌هایی است که مخصوص مراسم عروسی است.

«لارو» از نوع آوازهای مخصوص مراسم عروس و داماد است که با بیان صفات و ویژگی‌های آنان به طور جداگانه یا ستایش هر چیزی که مربوط به آنها باشد سروده می‌شود.

۴. موسیقی درمانی، قسمت دیگری از پژوهش می‌باشد که مؤلف به توضیح آن می‌پردازد. موسیقی در بلوچستان به خصوص در منطقه ساحلی گاه با اعتقادات مذهبی، افسانه‌ها، اساطیر، خرافات و جادو و جنبل می‌آمیزد و جنبه درمانی - اعتقادی می‌یابد. «گوات» یکی از بیماری‌هایی که به عقیده نگارنده ناشی از نارسایی‌ها، کمبودها و محرومیت‌هایی است که درون شخص را در طول زمان به خود معطوف و نهایتاً به صورت عقده روانی ظاهر می‌شود. در مراسم گواتی کلیه

سازهای رایج در بلوچستان را به کار می‌برند. در این قسمت تعدادی از سازهایی که برای معالجه بیمار گواتی استفاده می‌شود نام برده شده و در باره هر یک توضیحی آمده است.

همچنین مؤلف در این بخش درباره «مالد» که مراسمی است که فقط در آن از دف استفاده می‌شود توضیح می‌دهد.

۵. آوازهای گوناگون، به مناسبت‌های مختلف قسمت دیگری از این تحقیق می‌باشد که مؤلف تعدادی از آوازهای سنتی بلوچستان را آورده و توضیحاتی همراه با نمونه‌هایی که ترجمه فارسی را آن را ذکر داده است.

«موسیقی سنتی بلوچستان، موسیقی آوازی» سعی بر این دارد تا گوشه‌ای از ارزش‌های موسیقی اصیل این سرزمین باستانی را به مخاطبان معرفی کند.

«محمد اشرف سربازی» در تحقیقی تحت عنوان «موسیقی سنتی بلوچستان، موسیقی

آوازی» به بررسی موسیقی در این سرزمین مرزی پرداخته است. این تحقیق به همت مدیریت هنرهای سنتی سازمان میراث فرهنگی کشور چاپ و منتشر شده است. تحقیق حاضر در ۱۷۲ صفحه و پنج عنوان اصلی زیر تهیه و تنظیم شده است.

۱. آوازهای مراسم زایمان: آوازهایی است که هنگام تولد بچه خوانده می‌شود از جمله: مولود که آوازی است بدون ساز و دسته جمعی در شب اول زایمان که در آن پدر زن نسبتاً جا افتاده و خوش صدا، وظیفه خوانندگی را به عهده دارد و بقیه زنان حاضر در مجلس که اکثراً از خویشاوندان و بستگان زائو هستند به صورت دسته جمعی یک بند یا یک بیت مشخص را پاسخ می‌دهند. نوع دوم آواز «سپت یا وَزیت» می‌باشد که هنگام به دنیا آمدن فرزند خوانده می‌شود، در این نوع آواز، اشعاری در وصف خداوند و رسول اکرم (ص) و بزرگان دین خوانده می‌شود.

لاروشیشگانی آوازی است که در شب ششم تولد نوزاد اجرا می‌شود و سرانجام «پشتاگی» از آوازهایی است که در روز هفتم تولد تا چهاردهم خوانده می‌شود.

۲. آوازهای لالایی: مؤلف در این قسمت به توضیح آوازهای لیلو یا دول می‌پردازد. لیلو از آوازهایی است که در فرهنگ تمام ملل جهان تقریباً به همین شکل وجود دارد. در تمام جهان رسم است وقتی که موقع خواب کودک می‌رسد و کودک به هر علتی میل به خفتن ندارد، آن گاه مادرش او را در آغوش می‌گیرد و اشعاری را با آهنگی دلنواز برایش زمزمه می‌کند تا کودک به خواب رود. این عمل را در زبان بلوچی «لیلو» یا «لولی»، به فارسی «لالایی»، به هندی «لوری» و به انگلیسی (Lullyby) می‌گویند. مفاهیم اشعار آوازهای لالایی براساس شیوه زندگی به مفهوم کامل و